

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 291/2018-61

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. decembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Sergeja Kohuta o prijatej sťažnosti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], právne zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Aleja slobody 1890/50, Dolný Kubín, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 353/2016 z 13. decembra 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 222/2017 z 8. februára 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 3 Cdo 222/2017 z 8. februára 2018 p o r u š i l základné právo obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 222/2017 z 8. februára 2018 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 585,75 € (slovom päťstoosemdesiatpäť eur a sedemdesiatpäť centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. Jozefa Poláka, Aleja slobody 1890/50, Dolný Kubín, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. II. ÚS 291/2018 z 13. júna 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 222/2017 z 8. februára 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 353/2016 z 13. decembra 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že [REDAKOVANÉ] (ďalej len „pôvodný vlastník“) ako vlastník nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. [REDAKOVANÉ] vedenom Správou katastra Považská Bystrica, a to zastavaných plôch a nádvorí o výmere 1 942 m² v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] na parcele č. [REDAKOVANÉ] a prevádzkovej budovy súp. č. [REDAKOVANÉ] na parcele č. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „nehnuteľnosti“) uzavrel s [REDAKOVANÉ]

(ďalej aj „záložca“) 12. novembra 2009 kúpnu zmluvu (ďalej len „kúpna zmluva“), ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

Záložca už ako nový vlastník nehnuteľností uzavrel so sťažovateľkou 12. apríla 2010 záložnú zmluvu (ďalej len „záložná zmluva“), ktorej predmetom bolo zriadenie záložného práva na nehnuteľnosti v prospech sťažovateľky ako záložnej veriteľky.

Pôvodný vlastník podal na Okresnom súde Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam z dôvodu odstúpenia od kúpnej zmluvy. Pôvodný vlastník odstúpil od kúpnej zmluvy 12. novembra 2010. Okresný súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 10 C 213/2010 zo 6. apríla 2011 tak, že určil, že pôvodný vlastník je výlučným vlastníkom nehnuteľností a záložca je povinný vydať nehnuteľnosti a vrátiť tú časť kúpnej ceny, ktorá bola pôvodnému vlastníkovi uhradená.

██████████ ako záložný veriteľ pôvodného vlastníka podal na okresnom súde žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy proti pôvodnému vlastníkovi a záložcovi ako odporcom. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 3 C 105/2010 z 29. novembra 2012 rozhodol o neplatnosti kúpnej zmluvy.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 6 C 242/2013 z 26. mája 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) na návrh pôvodného vlastníka rozhodol, že záložná zmluva uzatvorená medzi sťažovateľkou a záložcom je neplatná. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka spolu so záložcom odvolanie, v ktorom navrhli, aby krajský súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu žalobcu zamietne v celom rozsahu, alternatívne, aby rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na nové konanie a rozhodnutie.

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie.

Zo sťažnosti vyplýva, že najvyšší súd dovolanie sťažovateľky ako procesne neprípustné odmietol.

4. Sťažovateľka porušenie svojich základných práv vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu odôvodňuje tvrdením: „... dovolacie dôvody, ktoré sú a boli dané, ktorými sa sťažovateľ bránil proti nezákonnému rozhodnutiu súdov nižšieho stupňa, vôbec neposudzoval a nebral do úvahy, resp. konštatoval, že v konaní nevyšli najavo...“

Sťažovateľka uviedla: „... právny záver... uvedený v uznesení NS SR z 19.apríla 2017 sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 za protiústavný, nakoľko takýto výklad prípustnosti dovolania, odporuje zneniu zákona a porušuje princíp spravodlivosti, lebo neprípustným spôsobom zužuje právo sťažovateľa na podanie dovolania nad rámec zákonného znenia §§ 420 a 421 CSP...“

5. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 222/2017 zo dňa 08.02.2018 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde, základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, spočívajúce v práve na zákonného sudcu, základné právo sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, spočívajúce v práve vlastníť majetok a základne právo sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na spravodlivé súdne konanie.“

„2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 222/2017 zo dňa 08.02.2018 a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.“

„3. Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/353/2016-505 zo dňa 13.12.2016 o potvrdení rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica rozsudkom sp. zn. 6C/242/2013 -413 zo dňa 26.05.2016 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde, základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, spočívajúce v práve na zákonného sudcu, základné právo sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, spočívajúce v práve vlastníť majetok a základné právo sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na spravodlivé súdne konanie.“

„4. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/353/2016-505 zo dňa 13.12.2016 a vec vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.“

„5. Zároveň sťažovateľ žiada priznať náhradu trov právneho zastúpenia...“»

II.

6. Ústavný súd podľa § 29 ods. 3 zákona o ústavnom súde predložil prijatú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie a podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde účastníkov konania vyzval na oznámenie, či v prejednávanej veci súhlasia s upustením od ústneho pojednávania.

7. Krajský súd predložil ústavnému súde vyjadrenie sp. zn. Spr 168/18 zo 4. júla 2018, v ktorom prostredníctvom svojej podpredsedníčky JUDr. Beáty Čupkovej uviedol: *„Nezdieľam právny názor sťažovateľa uvedený v podanej sťažnosti, že napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu boli porušené základné práva sťažovateľa. Rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci sp. zn. 5Co/353/2016 zo dňa 13.12.2016 považujem za vecne správne a zotrvávam na právnych záveroch, ktoré sú v dôvodoch namietaného rozhodnutia obsiahnuté. Zastávam názor podporený vyjadrením predsedu senátu JUDr. Denisa Vékonyho, že na námietky odvolateľa, ktoré sú v ústavnej sťažnosti zopakované, bola v namietanom rozhodnutí daná jasná, zrozumiteľná a vyčerpávajúca odpoveď.*

V súvislosti s postupom podľa § 30 ods. 2 zák. č. 38/1993 Z .z. oznamujem, že netrvám na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.“

8. Najvyšší súd podal ústavnému súde listom č. k. KP 3/2018-50 z 20. júla 2018 vyjadrenie, v ktorom uviedol: *„Sťažnosťou napadnutým uznesením Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie sťažovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 13. decembra 2016 sp. zn. 5 Co 353/2016 podľa ustanovenia § 447 písm. c/ Civilného sporového poriadku (ďalej CSP) ako procesné neprípustné. V odôvodnení svojho rozhodnutia dospel k záveru, že okolnosti namietané sťažovateľkou nezakladali dôvod vylučujúci sudcu JUDr. Ladislava Vašutu z prejednávania a rozhodovania daného sporu, preto dovolanie sťažovateľky nie je podľa § 420 písm. e/ CSP prípustné. Súčasne uviedol, že sa nezaoberal prípustnosťou jej dovolania z hľadiska § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, riadiac sa uznesením veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017, ktorý dospel k záveru, že kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná a ak sú v dovolaní*

uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste...

... ústavný súd v zhode s vyjadrením predsedníčky najvyššieho súdu konštatuje, že aplikovanie právneho názoru veľkého senátu v jeho uznesení sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 o neprípustnosti kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania so zámerom (cieľom) uskutočniť, či už nápravu najzávažnejších procesných pochybení, riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry, prísnejšiu formuláciu náležitostí dovolania, uplatňovanie princípu hospodárnosti konania, teda takého zámeru (cieľa), ktorý bol východiskom pre vyslovenie neprípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov veľkým senátom, vedie k porušeniu základného práva na spravodlivé súdne konanie z dôvodu jeho nedôvodného obmedzenia, keďže po zmene právnej úpravy prijatím nového procesného kódexu (Civilného sporového poriadku) zjavne nebolo v tejto otázke zámerom zákonodarcu (či už úmyselným alebo neúmyselným vynechaním normy zakazujúcej kumuláciu dovolacích dôvodov) oslabiť zásadu procesného práva umožňujúcu účinnú ochranu subjektívnych práv strán sporu, čo znamená, že dovolací súd je povinný interpretovať a aplikovať podmienky prípustnosti tohto opravného prostriedku tak, aby boli dodržané zásady práva na spravodlivý proces, t. j. aby nebolo zhoršované procesné postavenie strany, resp. jej možnosť domáhať sa využitím dovolania účinnej ochrany svojho subjektívneho práva.

Z týchto dôvodov zastáva najvyšší súd názor, že sťažovateľom namietané práva boli rozhodnutím najvyššieho súdu porušené.

Najvyšší súd súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a ponecháva rozhodnutie o sťažnosti na úvahe ústavného súdu .“

9. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu doručila 3. septembra 2018 stanovisko, v ktorom vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu uviedla: „Sťažovateľ zastáva názor, že porušovateľ 1/ mal preskúmať všetky sťažovateľom tvrdené dovolacie dôvody, nie len ten v zmysle ust. § 420 písm. e) C.s.p.. Právna úprava prípustnosti dovolania uvedená v ust. § 420 a ust. § 421 C.s.p. bola nemenná od prijatia Civilného

sporového poriadku, pričom táto právna úprava neobsahuje neprípustnosť kumulácie dovolacích dôvodov.

Sťažovateľ preto žiada, aby bolo uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 222/2017 zo dňa 08.02.2018 zrušené, avšak vzhľadom na dôvody uvedené v ústavnej sťažnosti žiada, aby bol zrušený aj rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/353/2016- 505 zo dňa 13.12.2016 o potvrdení rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica rozsudkom sp. zn. 6C/242/2013 -413 zo dňa 26.05.2016.“

Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu vo svojom stanovisku sťažovateľka uviedla: *«Sťažovateľ sa s takýmto záverom nestotožňuje a odvoláva sa na obsah podanej ústavnej sťažnosti, keď zastáva názor, že závery Krajského súdu v Trenčíne uvedené v rozsudku sp. zn. 5Co/353/2016-505 zo dňa 13.12.2016, ktoré sú vo svojej podstate potvrdením záverov rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica rozsudkom sp. zn. 6C/242/2013-413 zo dňa 26.05.2016 sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň majú za následok porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa, ktoré uvádza v ústavnej sťažnosti. K opodstatnenosti tohto tvrdenia sťažovateľ poukazuje na obsah ústavnej sťažnosti.*

Sťažovateľ úctivo žiada Ústavný súd SR, aby zaujal stanovisko ku kruciálnej otázke ústavnej udržateľnosti právneho záveru Krajského súdu v Trenčíne a Okresného súdu Považská Bystrica o neplatnosti záložnej zmluvy, ktorej vklad povolila Správa katastra Považská Bystrica pod sp. zn. V 745/10 zo dňa 29.04.2010 vo svetle skutočností uvádzaných v ústavnej sťažnosti.

Sťažovateľ má za to, že záložná zmluva je platná, nakoľko sťažovateľ bol pri jej uzatváraní s prihliadnutím na všetky okolnosti dobromyseľný a záložné právo nadobudol v čase, kedy záložca bol vlastníkom zálohu. Pri tomto je potrebné vychádzať z platnosti kúpnej zmluvy medzi žalobcom a žalovaným 2/ zo dňa 12.11.2009 a z toho, že od tejto neskôr žalobca platne odstúpil dňa 12.11.2010, pretože takto bol hmotnoprávny vzťah medzi žalobcom a žalovaným 2/ posúdený v poradí skoršom rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 06.04.2011 č. k. 10C/213/2010-59, Porušovateľ 2/ sa svojvoľne s uvedeným názorom nestotožnil, nakoľko nerešpektoval zásadu viazanosti súdu vyriešením

hmotnoprávnej otázky tak, ako bola vyriešená v právoplatnom rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 06. 04. 2011 č. k. 10C/213/2010-59.

Keďže súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. Klásť si takúto otázku je nielen zbytočné, táto otázka je úplne nepatričná (nemá byť prečo položená). So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia je akékoľvek „nové“ právne posudzovanie právoplatného súdneho rozhodnutia v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov vylúčené (nepripustné).»

V závere stanoviska sťažovateľka uviedla, že nesúhlasí s upustením od ústneho pojednávania, pričom podľa jej názoru možno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie danej veci.

Sťažovateľka 15. novembra 2018 doručila ústavnému súdu podanie, v ktorom uviedla, že na svojom stanovisku o vhodnosti vykonania ústneho pojednávania ďalej netrvá a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

10. V zmysle § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zaslal upovedomenie s možnosťou vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti a vyjadreniam účastníkov konania pred ústavným súdom dotknutým osobám, a to pôvodnému vlastníkovi nehnuteľností a záložcovi.

Pôvodný vlastník nehnuteľností (v konaní pred všeobecnými súdmi v procesnom postavení žalobcu) vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 24. septembra 2018 uviedol, že podľa jeho názoru „... je podaná sťažnosť sťažovateľa obštrukčná, zneužívajúca zmenu právnej praxe v posudzovaní kumulácie dôvodov, ktorú zmenu nezavinil žalobca a tomuto je na ujmu.

Podľa nášho názoru, pokiaľ sťažovateľ žiada ústavný súd, aby zrušil rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne ako odvolacieho súdu, takýto postup je nesprávny, keďže zmena v posudzovaní možností kumulácie dovolacích dôvodov sa týka konania na dovolacom súde a nie na odvolacom súde.

K veci tiež uvádzame, že ústavný súd by, podľa nášho názoru, pokiaľ by sa zaoberal aj touto časťou sťažnosti, vstúpil do konania a nahradil by prípadné konanie na dovolacom súde.

Zároveň dávame do pozornosti, že rozhodnutie dovolacieho súdu, resp. jeho časť, v ktorej sa zaoberal dovolacím dôvodom sťažovateľa podľa § 420 písm. e) CSP (námietka zaujatosti) je právne perfektné, keďže v tejto časti preukázateľne základné právo sťažovateľa porušené nebolo, keďže dovolací súd sa týmto dôvodom zaoberal, vyhodnotil argumentáciu dovolateľa a vo veci právne správne rozhodol.“.

V závere svojho vyjadrenia si pôvodný vlastník nehnuteľností v konaní pred ústavným súdom v procesnom postavení dotknutej osoby uplatnil trovy právneho zastúpenia v sume 390,50 €.

Ústavnému súdu bol 28. septembra 2018 doručený list [REDAKOVANÉ], ktorým vrátila oznámenie o uložení zásielky s informáciou, že [REDAKOVANÉ] sa na danej adrese nenachádza.

III.

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa ods. 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

12. Predmetom sťažnosti sú tvrdenia sťažovateľky o neopodstatnenosti posudzovania kumulácie dôvodov dovolania v zmysle § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako kumulácie neprípustnej. Predmetom sťažnosti je tiež rozporovanie posúdenia rozhodnutej veci v jej merite odvolacím súdom.

13. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

14. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

16. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie

ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (m. m. II. ÚS 153/2018).

17. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

18. Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/94).

19. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46

ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

20. Ústavný súd konštatuje, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či tieto rozhodnutia, resp. v nich vyslovené závery sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

21. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

22. Z tohto hľadiska pristúpil ústavný súd k preskúmaniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného uviedol: „Žalovaný 1/ prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. e/, f/ CSP a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

Trojčlenný senát 3 C najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalovaného 1/ len podľa ustanovenia § 420 písm. e/ CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou jeho dovolania z hľadiska § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

Najvyšší súd, i keď existujú právoplatné rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že JUDr. Ladislav Vašut nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania daného sporu,

pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania posudzoval túto otázku samostatne a nezistil existenciu žalovaným 1/ opakovane tvrdených dôvodov zaujatosti tohto sudcu, ktoré by ho z prejednávania a rozhodovania sporu vylučovali. Žalovaným 1/ uvádzané dôvody zaujatosti sudcu neboli ničím preukázané a ani spravdepodobnené, keď navyiac JUDr. Vašut aj v aktuálnom vyjadrení z 29. novembra 2017 k žalovaným 1/ uvádzaným dôvodom jeho zaujatosti, naďalej poprel existenciu jeho pomeru (priateľského alebo negatívneho) k osobe žalobcu, resp. pracovného pomeru k jeho príbuzným. Na základe toho dospel k záveru, že okolnosti namietané žalovaným 1/ nezakladali dôvod vylučujúci sudcu JUDr. Ladislava Vašuta z prejednávania a rozhodovania daného sporu. Tvrdenie žalovaného 1/ obsiahnuté v dovolaní je teda neopodstatnené.

Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ nie je podľa § 420 písm. e/ CSP prípustné. Najvyšší súd preto jeho dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.“

23. V kontexte sťažostnej argumentácie sťažovateľky je predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu otázka, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa § 420 CSP, ako aj § 421 CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP.

24. K tejto otázke prijal ústavný súd uznesením č. k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 zjednocujúce stanovisko v znení:

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 CSP, ako aj § 421 CSP a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) CSP a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej

procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Ústavný súd v odôvodnení predmetného uznesenia okrem iného uviedol:

«Zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná. Neexistuje preto dôvod, prečo by mal súd pri rozhodovaní postupovať podľa čl. 4 ods. 2 CSP. Napokon, zmyslom tohto ustanovenia je určiť taký postup, aby súd nemusel stranu pri rozhodovaní odmietnuť (zákaz odmietnutia spravodlivosti) a v prípade pochybností rozhodnúť pozitívne. Aplikáciou tohto ustanovenia spôsobom, ako to vykonal veľký senát, by došlo k presne opačnému efektu.

Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola *de facto* rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Právne posúdenie prípustnosti opravného prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.

Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420 a § 421 CSP). Absenciu zakotvenia zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania v právnej úprave hodnotí ústavný súd ako zámer zákonodarcu, ktorý je možné zmeniť iba (opäť) zákonom, a nie názorom *de lege ferenda*.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. V zmysle čl. 3 ods. 2 CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné.

Ak veľký senát zužuje viaceré uplatnené dôvody prípustnosti dovolania len na jeden z nich, a to ten, ktorý je v zákone uvedený na prednejšom mieste, jeho výklad protirečí nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj základnému princípu, na ktorom Civilný sporový poriadok spočíva (čl. 3 ods. 2 CSP).

Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 1/02).

Ústavný súd považuje zmenenú koncepciu dovolania spočívajúcu v sprísnení podmienok upravujúcich odôvodnenie dovolania (§ 431 až § 433 CSP), v obmedzení dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci len na prípady zásadného právneho významu (§ 421 ods. 1 CSP), v spísaní dovolania kvalifikovanou osobou (§ 429 ods. 1 CSP), vo zvýšení limitu pre prípustnosť dovolania z trojnásobku na desaťnásobok minimálnej mzdy [§ 422 ods. 1 písm. a) CSP] za – pre tento čas – dostatočnú záruku pred zneužitím dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

Prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkol'vek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva. (DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky*. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 855.).

„Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces.“ (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017).

„Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ (rozsudok EŠP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36).

Existenciu práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu. Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasti, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch*. II. zväzok. Bratislava : [redacted], Paneurópska vysoká škola, 2011. s. 10.).

„Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné“ (rozsudok ESLP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

Ak veľký senát generálne vylúčil súbežné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania a pre takéto vylúčenie neexistujú rozumné a presvedčivé argumenty, odňal tým právo dovolateľovi na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu *denegatio iustitiae*.»

25. Prijaté zjednocujúce stanovisko ústavného súdu je plne aplikovateľné aj v prerokovávanej veci a ústavný súd naň v plnom rozsahu poukazuje.

26. Z tohto dôvodu ústavný súd uzatvára, že pokiaľ sťažovateľka v podanom dovolaní uplatnila súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP a najvyšší súd sa v napadnutom uznesení pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, porušil tým základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu). Keďže napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd toto uznesenie zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde)

a vrátil mu vec na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde; bod 2 výroku tohto nálezu].

27. Vecným zaobraním sa sťažnosťou vo vzťahu k namietanému postupu a rozhodnutiam súdov nižších stupňov ústavnému súdu bráni princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 *in fine* ústavy, a preto, rešpektujúc zásadu vlastného sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011), ústavný nepovažoval za potrebné zaoberať sa postupom a rozsudkom krajského súdu, ktoré budú predmetom posúdenia zo strany najvyššieho súdu po vrátení veci na ďalšie konanie. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľke na ochranu jej práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07).

So zreteľom na to, že najvyšší súd po vrátení veci bude pokračovať v dovolacom konaní, v ktorom sa bude musieť vysporiadať aj s argumentáciou sťažovateľky vo vzťahu k jej námietkam týkajúcim sa postupu a rozhodnutia krajského súdu, ústavný súd v tejto časti sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

28. Ústavný súd v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 48 ods. 1 ústavy sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu). V pokračujúcom dovolacom konaní má sťažovateľka k dispozícii dostatok procesných prostriedkov na ochranu svojich práv a zároveň sa jej otvára možnosť na uplatnenie argumentácie týkajúcej sa skutkovej a právnej stránky rozhodovanej veci.

IV.

29. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

30. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým sa porušilo základné právo alebo sloboda, ak to pripúšťa povaha tohto iného zásahu.

31. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

32. V danom prípade bolo na ochranu základného práva sťažovateľky potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). V ďalšom konaní je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

33. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

34. Ústavný súd v súlade s citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

35. Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti, podanie písomného stanoviska z 30. augusta 2018). Za tri úkony vykonané v roku 2018 patrí odmena v sume trikrát po 153,50 € a režijný paušál v sume trikrát po 9,21 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

Na základe uvedeného preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 488,13 €. K uvedenej sume bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 97,62 €, a preto celkové trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 585,75 € (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

36. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. decembra 2018